

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Forbud mod registrering af politisk tilhørsforhold i efterretningsøjemed) [af Kjær Rasmussen og Sigsgaard].

(Lovforslaget (nr. 29) findes i tillæg A. sp. 657, fremsættelsen i tidenden sp. 376).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (Thestrup): Det fremsatte lovforslag er identisk med det i januar måned 1969 fremsatte forslag, og jeg kan derfor helt henvide til det, jeg sagde ved den pågældende lejlighed den 14. februar 1969, da lovforslaget var til behandling.

Jeg sagde dengang bl. a., at lovforslaget bygger på en misforståelse, hvis meningen med det er den, at der skal kunne placeres et ansvar, såfremt en eller anden nidkær efterretningsmand skulle fortsætte registreringen i strid med regeringsbeslutningen af 30. september 1968. Jeg slog fast, at et sådant forhold foruden gennem forfølgning efter reglerne i tjenstemandsloven kan rammes efter straffelovens § 156. Endvidere nævnte jeg, at en videregivelse af oplysninger til fremmede magter eller organisationer, som er nævnt i stk. 2 i den foreslåede bestemmelse, falder ind under straffelovens spionagebestemmelser i §§ 107 og 108.

Det ærede medlem hr. Kjær Rasmussen nævnte i sin fremsættelsestale, at retssagen i Flensborg nu for nylig mod den danske lærer Amdi Petersen har aktualiseret lovforslaget. Om denne sag kan jeg oplyse, at intet materiale, hverken oplysninger eller beskrivelser af enkeltpersoner, stammer fra det danske politi, politiets efterretnings-tjeneste indbefattet. De tyske myndigheder har erklæret over for mig, at deres opmærksomhed ikke fra nogen dansk side er blevet henledt på Amdi Petersen, at de ikke kendte ham forud for urolighederne den 22. august, og at det først i forbindelse med hans anholdelse viste sig, at der var tale om en dansk statsborger.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Ja, jeg må jo endnu en gang konstatere, at interessen for demokratiets vilkår her i landet ikke er overvældende stor.

Må jeg ikke lige starte med at sige til justitsministeren, at det, vi ønsker med dette lovforslag, er et effektivt strafferetligt værn. Dette effektive strafferetlige værn har vi ikke i den § 156 i straffeloven om tjenesteplichterne, som justitsministeren henviser til. Men egentlig kunne vi jo have sparet os denne debat, for allerede i går stod jo at læse i dagbladet Vestkysten, at ministeren ville afvise det foreliggende lovforslag, oven i købet med nøjagtig den samme begrundelse som sidste gang. I dag konstaterer vi altså, at avisen har refereret ministeren korrekt. Men lad mig nu alligevel ganske kort forsøge én gang til at forklare, hvad det er, vort lovforslag går ud på.

Vi ønsker, at der i straffeloven indsættes en paragraf, som ganske utvetydigt forbyder registrering af medborgere, som udøver lovlig politisk virksomhed. Dette forbud vil naturligvis gælde politiets registrering såvel som militærets, og det vil efter vort forslag gælde i en hvilken som helst situation. Forelagt denne juridisk holdbare tankegang kommer ministeren nu for anden gang og siger: I skal ikke græde, små venner, for det er allerede sket, som I ønskede det — og så henviser ministeren på ny til regeringserklæringen af 30. september 1968. Mon ikke ministeren føler sig som en slet jurist, hver gang han er tvunget til at hale denne regeringserklæring frem over for vort forslag? Jeg tror det, for ministeren må jo da vide, at der overhovedet ikke er for 2 øre sikkerhed i denne erklæring.

Formentlig var det — ja, jeg ved det ikke, men det kunne tænkes — en socialdemokratisk regering, som engang i 1950'erne udstedte en instruks til politiets efterretningstjeneste om, at man herefter havde at registrere medborgere, som havde misforstået demokratiet derhen, at de troede, at de uden videre kunne tage til orde mod f. eks. Danmarks sikkerhedspolitik og den snævre alliance med USA. Man kan have en anelse om i alle fald, at en sådan instruks er udgået fra en dansk regering i McCarthy-perioden i 1950'ernes midte. Men i 1968 mener en borgerlig regering altså, at nu er der ikke brug for denne gamle instruks mere, og så sender man blot en anden instruks ud, og i denne nye instruks står der, at nu må politiet ikke mere foretage registrering, det må ikke mere registrere med-

[Kjær Rasmussen.]

borgere, som udøver lovlig politisk virksomhed. Den nuværende justitsminister har dermed selv fortalt offentligheden, at en sådan instruks kan affattes, som den til enhver tid siddende regering finder det for godt. En tidligere regering mente, at politiet burde registrere. Den nuværende regering mener det ikke, og så er vi naturligvis fri for registrering fra politiets side, så længe regeringen har den mening. Men hvad sker der nu, når og eventuelt hvis regeringen ikke længere har den mening? Ja, så kan man blot udsende en ny instruks med ordre til politiet om at tage efterretningsvirksomheden op igen.

Justitsministeren ved udmærket, at det forholder sig, som jeg her har sagt, og derfor synes jeg, ministeren er lidt for smart, når han nu vil forsøge at give det udseende af, at alt er i skønneste orden. Ministeren ved godt, at det er det ikke. Ministeren ved også, at militærets efterretningstjeneste ikke er omfattet af den instruks, som er udgået til politiet. Her har vi altså endnu en grund til at få skabt klare linjer, og disse skabes kun, dersom man skaffer sig et strafferetligt værn i borgerlig straffelov. Det er det, vi har foreslået, og det er det, ministeren og tilsyneladende alle de øvrige partier i denne sal ikke vil vide af.

Man kan undrende spørge sig hvorfor. Svaret gav ministeren egentlig selv i Aarhus Stiftstidende i søndags, hvor han sagde noget om, at uklare lovparagraffer kan være politisk behagelige. Vi står lige præcis i en sådan situation, og derfor skulle det glæde mig overmåde, om ministeren vil stå op på denne talerstol og sige, at han desværre er nødt til at afvise vort forslag af politiske grunde. De juridiske, som ministeren kommer med, kan jeg i hvert fald ikke rigtig få til at du, ikke engang hvis man viste den venlighed at fortolke dem meget bredt.

Men i og for sig er det vel symptomatisk, at regeringen mener, at der bør være en bagdør åben, således at politiregistreringen af medborgere kan indføres på ny uden om offentligheden. Ja, jeg kunne da tilføje, at faktisk ved vi ikke rigtig, om regeringen allerede har udsendt en ny instruks. Den slags sager kommer jo sjældent offentligt frem. Jeg forsøger ikke her at spille på det mystiske, men jeg kan se i dagbladet Infor-

mation for i dag en historie på forsiden om muligheden af, at der finder en registreringsvirksomhed sted nede under universitetet. Det er muligt, at ministeren kan forklare os lidt om den side af sagen, hvis han da ved, hvad det drejer sig om.

Men vi må som sagt konstatere, at regeringen forbeholder sig den mulighed at gennemføre politiets hemmelige kartoteker. Det er jo det, der ligger i afvisningen af forslaget her — lad os bare være ærlige. Jeg vil sige, at det da må være et demokrati med meget lidt tillid til sig selv, som har brug for den slags bagdøre. Det synes jeg ministeren skulle spekulere lidt over. Han burde tænke lidt over, hvorfor der er så megen dobbeltmoral i dette samfund. Han vil nok ved grundig eftertanke finde ud af, at dobbeltmoralen er nødvendig, fordi de politiske midler, de såkaldt ansvarlige partier vælger, på ingen måde er egnet til at nå de erklærede politiske mål. Den demokratiske reform, som vi her foreslår, afviser man. Det demokratiske forslag om uddannelsesstøtte, som vi stillede i sin tid, afviste man. Alle vore demokratiseringsforslag afviser man, simpelt hen fordi et ærligt og godt demokrati ikke kan skabes i et system, som hele tiden lovgiver til gavn for de privilegerede, jeg kunne også sige til gavn for kapitalisterne.

Den kendte Amdi Petersen-sag har været nævnt i forbindelse med dette forslag. Lad mig sige, at forslaget også vedrører Amdi Petersen-sagen. Jeg forstår nu, at der ikke er kommet noget som helst ud af ministerens ihærdige undersøgelser. Dette kan naturligvis skyldes, at ministeren har spurgt de forkerte. Jeg forstår, at den slesvig-holstenske indenrigsminister, dr. Schlegelberger, pure har afvist at kende spor til Amdi Petersen-sagen. Over for denne påstand står imidlertid Flensborgpolitichefens udtalelse til Ekstra Bladet om, at materialet, hvorpå Amdi Petersen var dømt, stammer fra Danmark. På denne baggrund synes det nok, som om ministeren måske har været lidt for hurtig til at få undersøgelsen afsluttet. Offentligheden sidder alligevel tilbage med en fornemmelse af, at der skjules et og andet i denne sag. Jeg må så kraftigt, som jeg overhovedet kan, opfordre ministeren til at undersøge den på ny og komme med en erklæring om sagen her i folketinget.

[Kjær Rasmussen.]

Jeg håber, at man vil behandle det her foreliggende forslag i et udvalg, selv om der jo er risiko for, at det går ligesom i sidste samling og forslaget bliver syltet. Den konservative formand for udvalget, hr. Langkilde, overkom aldrig at få udvalget samlet til møde om vort forslag. Jeg erkender, at der er mulighed for, at det kan gå på samme måde igen. Jeg kan ikke vide det, men i så fald kan det kun trøste mig, at et samfund, som lader udfordringerne ligge, sjældent består så voldsomt længe som samfund.

Kai Moltke: Jeg skal begynde med energisk at understøtte hr. Kjær Rasmussen i, at man denne gang ikke prøver at tie et vigtigt spørgsmål ihjel, men viser, at man har interesse for demokratiske tilstande her i landet ved at lade forslaget gå i udvalg.

Hvis jeg skulle bebrejde nogen noget, var det, at man ikke udvidede forslaget, for det er jo ikke alene politisk registrering, der er aktualiseret gennem den sidste tid. Der er i allerhøjeste grad sådanne tilstande her i landet, at selv det at repræsentere erhvervsorganisationer kan medføre en ganske overordentlig stor risiko for at blive optaget mellem de politisk mistænkte.

I øvrigt forstår jeg ikke, hvorfor socialdemokratiets repræsentanter ikke blander sig i denne debat, for i sin tid viste de da stærk interesse for, at vi skulle have oprettet et handelskammer i DDR, og jeg tilsagde dengang min helhjertede støtte til et sådant forsøg på afspænding og normalisering.

Men senere har vi fået en del materiale frem om, at noget sådant, også for erhvervsfolk, ikke er uden risiko. Jeg siger her konkret til en sag, som har været fremdraget i pressen, en sag rejst af direktør Preben Kylling angående visse ting, som var foregået, ikke alene rettet mod ham, men også mod hans familie, som følge af at han har siddet i komiteen for Leipzigermessens. Se, hvis man vil have forståelsen af det, og hvis man kunne mande sig op til at turde nedsætte et udvalg til saglig behandling af sagen, ville jeg foreslå, at man fremlagde den store svenske betænkning om den såkaldte sikkerhedsrisiko, for netop Preben Kylling-sagen giver os megen oplysning om, hvordan samfundet i virkeligheden ser ud.

Af denne betænkning skal jeg blot oplæse et enkelt afsnit, nemlig § 227. Den lyder:

„Et særligt forhold vedrørende udlevering af oplysninger fra registrering forekommer, når en persons egnethed ud fra et sikkerhedssynspunkt kan påvirkes i negativ retning af forhold, som angår ham nærtstående personer, selv om denne indirekte risikofaktor ved bedømmelsen hidtil i hovedsagen er blevet begrænset til at omfatte den nærmeste familiekræds, i første række samlevende ægtefælle og hjemmeværende børn.“

Det er i det neutrale Sverige, man har sådanne rigoristiske bestemmelser.

Er man inden for det skandinaviske demokrati ved at nå frem til det begreb, som under nazisterne hed Sippensühne, det vil sige, at også slægtninge, som eventuelt har pådraget sig mistanke, diskrimineres inden for samfundets rammer? Det er jo det, der er tale om i Preben Kylling-sagen; her drejede det sig nemlig ikke blot om, at man rejste mistanke mod denne mand, som sad i komiteen for Leipzigermessens, men også mod hans søn, som var indkaldt til det danske militær. Her vil jeg gerne inddrage forsvarsministeren i diskussionen. Er det almindeligt, at man ligefrem indhenter oplysninger om de indkaldte, som man gjorde det i sagen mod hr. Peter Kylling, som man fjernede fra kontorarbejde med direkte henvisning til hans fars nære tilknytning til komiteen for Leipzigermessens? Og er vi ikke ved at gå et skridt videre, når forfølgelsen ikke er begrænset alene til militærtjenesten, men følger den unge mand, som ingen politisk tilknytning har, idet han afskediges — på grund af arbejdsmangel, selvfølgelig — fra den koncessionerede virksomhed De danske Spritfabrikker? Selvfølgelig skulle der foretages indskrænkninger, men disse indskrænkningers sande karakter fremgik af, at der få dage efter blev søgt egnede kontorfunktionærer i offentlige avertisementer.

Jeg er også i stand til at dokumentere, at både statsminister, justitsminister og sågar landets ombudsmand har måttet beskæftige sig med disse ting, og jeg kan da oplæse et svar fra justitsministeriet, dateret den 12. maj, på den klage, der var blevet rejst. Jeg behøver blot at henvise

[Kai Moltke.]

til, at det udvalg, der er tale om, har en meget fortrolig procedureform. Justitsministeren henviser til, at man ikke på nogen måde og noget tidspunkt gav oplysninger fra udlandet videre, og så kommer justitsministerens svar:

„Under henvisning hertil skal man meddele, at Deres henvendelse har været behandlet i møde i udvalget. Resultatet af udvalgets behandling kan af principielle grunde ikke oplyses.“

Ja men hvor er vi så henne? En konkret sag, som er iøjnefaldende skandaløs, bliver behandlet i udvalget, men der må ingen forklaring gives de pårørende, de diskriminerede, som det er gået ud over. Når det er tilfældet, kan jeg ikke lade være med at stille det krav: vil justitsministeren ikke her klart og tydeligt sige, om han billiger sådanne fremgangsmåder, eller om tiden ikke var inde til at justere de retningslinjer, som fra politisk side er givet udvalget? Ville tiden ikke være inde til, at man her i Danmark, hvor vi praler af vores demokrati, afskaffer det nazistiske begreb Sippen-sühne og går over til en saglig gennemgang og behandling af sådanne problemer?

Jeg behøver ikke at polemisere mod nogen borgerlige eller socialdemokratiske, endsige radikale ordførere, for de har allerede stukket hovedet i busken. Derfor er tiden vel inde, hvor folkettingen bør og må tale.

Justitsministeren (Thestrup): Jeg kan sige til hr. Kjær Rasmussen, at vi også har foretaget undersøgelser i Flensborg, ligesom det tyske politi har foretaget undersøgelser i Flensborg — også vedrørende den politiebedsmand, der skal have udtalt sig til en dansk avis. Den pågældende politiebedsmand har erklæret, at han ikke har udtalt sig som anført i det dagblad, der refererede ham.

Hr. Kjær Rasmussen vil åbenbart have gennemført en lovregel, hvorefter en her bosat person, der meddeler oplysninger i efterretningsøjemed til en fremmed magt, skal kunne straffes. Imidlertid har vi allerede en sådan regel, nemlig i straffelovens § 108. Efter de oplysninger, som foreligger i Amdi Petersen-sagen, er der intet grundlag for at rejse sag her i landet mod nogen

for overtrædelse af § 108 eller nogen anden straffebestemmelse.

Jeg vil gerne sige til hr. Kai Moltke, der omtalte en sag vedrørende en mand ved navn Preben Kylling, at jeg kan huske, at der har været en sådan sag, men jeg kan ikke nøje erindre den. Jeg kan vedrørende de forhold, det drejer sig om, kun henvise til det, jeg har erklæret allerede et par gange herom.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Jeg forstår på ministeren, at han tager afstand fra de oplysninger, som er givet i Ekstra Bladet. Det var det første.

Jeg forstod også, at ministeren, selv om han ikke sagde noget, formentlig med sin tavshed afslog at foretage nærmere undersøgelse i Amdi Petersen-sagen og dermed også at komme med en erklæring her i folkettingen.

I øvrigt synes jeg, ministeren gik lidt uden om det, der virkelig er interessant ved lovforslaget her. Jeg må prøve på, om jeg ikke kan stille ministeren et ganske tydeligt spørgsmål, et, der kan besvares med ja eller nej: vil ministeren benægte, at en regering kan lave en instruks af nogenlunde samme indhold som den, ministeren afskaffede med regeringserklæringen af 30. september 1968? Som sagt, der kan svares ja eller nej på dette spørgsmål; jeg tror, jeg fik sagt det så langsomt, at ministeren næsten kunne nå at notere det ned, så nu vil jeg altså meget gerne have et klart svar.

Kai Moltke: Momentant hukommelsestab er jo noget, som, når vi kommer lidt op i årene, kan ramme os alle sammen. Der foreligger et ganske interessant brev i sagen. Det er fra den 3. januar 1969, det er undertegnet af direktør Preben Kylling, og jeg vil gerne friske lidt op på hr. justitsministerens hukommelse. Det er et brev stilet til statsministeren, hr. Hilmar Baunsgaard, og der står bl. a.:

„Årsagen til min henvendelse er, at min søn samme dag som sin hjemsendelse af sin major (hos hvem han havde gjort kontortjeneste til dennes tilfredshed) fik at vide, at hans pludselige forflyttelse fra Vordingborg tilbage til Slagelse måtte ses på baggrund af hans fars nære for-

[Kai Moltke.]

bindelser med østlandene. At jeg som leder af Leipzigermessens kontor i Danmark har handelsmæssig kontakt med DDR, er ingen hemmelighed, men bortset fra to årlige besøg på messen i Leipzig har jeg ingen tilknytning til andre østlande."

Hvis hr. justitsministeren havde sin hukommelse i behold, kunne denne skrivelse og dens indhold ikke være ham ubekendt. Her har vi nemlig sagens kerne. Skal det fortsætte med sådanne metoder, at man først bliver fjernet fra et kontor inden for hæren, og så bliver man fjernet fra De danske Spritfabrikker, hvor man udøver en rent privat virksomhed? Synes hr. justitsministeren, at dette svarer til dansk demokratisk opfattelse af justitsvæsenet?

Justitsministeren (Thestrup): Jeg kan sige til det ærede medlem hr. Kjær Rasmussen, at det jo er et gammelt trick at stille et spørgsmål, der skal besvares med ja eller nej. Jeg har i mange år været forhørsdommer, men jeg har aldrig dristet mig til at gå frem på den måde. Jeg vil ikke besvare et spørgsmål med ja eller nej efter ordre fra det ærede medlem.

Må jeg dernæst sige i anledning af hr. Kai Moltkes indlæg, at forholdet er det i denne sag, at man ønsker at komme ind på et spørgsmål, som vi én gang har vedtaget afgøres af det udvalg, der er nedsat af folketinget, og det vil jeg ikke indlade mig på.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Kjær Rasmussen): Jeg forstår, at ministeren hverken vil svare ja eller nej. Så tilgiver ministeren nok, at jeg opfatter hans tavshed som et nej og herefter anser det for bevist, at det er den siddende regering, som afgør, hvornår der skal registreres i dette land. Derfor vil jeg meget gerne have, at det udvalg, som kommer, arbejder meget grundigt med sagen.

Poul Dam: Jeg vil da gerne svare på justitsministerens vegne, selv om han ikke har bedt mig om det. Der er ingen parlamentarisk mulighed for at ændre den praksis, at registrering er ophørt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pressens brug.

(Lovforslaget (nr. 26) findes i tillæg A. sp. 641, fremsættelsen i tidenden sp. 134).

Lovforslaget sattes til forhandling.

K. Axel Nielsen: Lovforslaget går ud på at ophæve den pligt, presselovens § 3 pålægger bogtrykkere til inden en time at aflevere et eksemplar af ethvert periodisk skrift til politiet. Denne bestemmelse har i dag ingen fornuftig mening, og jeg kan derfor anbefale forslaget.

Adam Møller: Også det konservative folkeparti vil gerne anbefale forslaget. Det er måske bestemmelser, der i en fjern fortid har haft deres berettigelse. Som forholdene er nu, tjener de kun til at besværliggøre forholdene for administrationen og til at pålægge det erhvervsliv, som har afleveringspligten, øgede omkostninger og øget administrationsbesvær og vanskeligheder. Vi ser meget gerne, at forslaget går igennem.

Merete Bjørn Hansen: Den foreslåede ændring af presseloven kan jeg på mit partis vegne anbefale til en hurtig gennemførelse uden udvalgsbehandling. Forslaget er så velmotiveret, at jeg ikke skal kommentere det yderligere.

Men da vi nu alligevel har presseloven fremme, vil jeg gerne spørge justitsministeren, om der i en nærmere fremtid er udsigt til andre ændringer i presseloven. Jeg tænker her på, om ministeren har til hensigt i forbindelse med presseloven eller